

PRIMENA ALTERNATIVNIH KRIVIČNIH SANKCIJA U SISTEMU IZVRŠENJA KRIVIČNIH SANKCIJA REPUBLIKE SRBIJE

Aco Bobić¹, Drazen Erkić¹, Niko Sjerić²

¹Visoka škola za uslužni biznis, Sokolac, Cara Lazara bb, 71350 Istočno Sarajevo, Bosna i Hercegovina

²Ministarstvo pravde Republike Srpske, KPZ Bijeljina, Miloša Obilića 51, 76300 Bijeljina, Bosna i Hercegovina, acobbcc@gmail.com

SAŽETAK

Alternativne krivične sankcije omogućavaju kažnjavanje prestupnika i izvršenje kazne na slobodi u socijalnoj sredini u kojoj počinitelj živi i radi, a njihov sadržaj čine posebne obaveze, ograničenja i zabrane. U alternativne krivične sankcije spadaju kazna rada u javnom interesu, kućni zatvor i sudska mera zabrane napuštanja stana kao kućni pritvor, elektronska narukvica, uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom. Cilj rada jeste da se sa naučnog i praktičnog aspekta ukaže na pozitivne efekte uvedena alternativnih krivičnih sankcija, u zakonodavni sistem, kao i na njihove eventualne nedostatke. Uvođenjem alternativnog izvršenje kazne prestupnika u velikoj meri se smanjuju troškovi izvršenja krivične sankcije jer osuđeno lice kaznu izdržava na adresi gde boravi, u krugu svoje porodice. Izvršenje krivične sankcije u takvim uslovima eliminišu se svakodnevni troškovi koje bi ustanova imala da lice boravi u njoj gde pre svega spade ishrana osuđenika, njegovo lečenje, troškovi transporta iz ustanove po raznim osnovama, korištenje tople vode, posteljina i rublje koju osuđeno lice mora da ima, rad službenika u procesu obezbeđenja i resocijalizacije i sve druge svakodnevne aktivnosti prilikom izdržavanja kazne u penalnim uslovima. Ovakvim vidom izvršenja kazne ostvaruje se velika ekonomska ušteda u državnom budžetu. Primenom alternativnih krivičnih sankcija odvajaju se primarni prestupnici od penoloških i kriminoloških povratnika čime se sprečava "kriminalna infekcija" i pojava recidiva.

Ključne reči: prestupnici, kažnjavanje, krivične sankcije, alternativne sankcije, izvršenje.

UVOD

Od samog nastanka ljudskog društva pa do danas uvek je bilo prestupnika i nekih od vidova sankcionisanja tih društveno neprihvatljivih radnji. Neophodno je istaci da u samom početku kazna nije imala svoj pravi oblik u vidu resocijalizacije i specijalne prevencije, nego je bila u obliku prinude i represije u veoma nehumanim uslovima. Uvođenjem kazne lišenja slobode u zakonodavni sistem i pojavom penologije kao nauke kazna dobija novi oblik i izvršava se u humanijim uslovima uz primenu pozitivni domaćih i Evropskih zakonskih propisa. Jedna od reakcija države na kriminalitet i kršenje pozitivnih zakonskih propisa jeste kažnjavanje prestupnika vremenskom kaznom zatvora i njegovo upućivanje na izdržavanje kazne u neku od Ustanova za izvršenje krivičnih sankcija. Samim činom izdvajanja pojedinca iz društvene sredine nismo rešili kompletan problem, već smo samo zadovoljili zakonsku regulativu i stvorili osećaj kod oštećenih da je "pravda zadovoljena". Stavljanjem prestupnika "iza rešetaka" započinjemo, u penalnim uslovima, aktivnosti usmerene na resocijalizaciju kao svrhu kažnjavanja i pripremu lica da se, po izdržanoj kazni, vrate u društvo i nastave normalan život na slobodi i u sredini gde je, uslovno rečeno, prekinut u određenom kontinuitetu. U kojoj meri će resocijalizacija biti izvršena zavisi od niza faktora, a pre svega od adekvatnog tretmana koji će osuđenik imati tokom izdržavanja kazne i od njegovih socijalnih i ličnih karakteristika (Bobić, 2012).

Tokom boravka u penalnoj ustanovi osuđeno lice trpi niz deprivacija od kojih su najviše izražene deprivacije slobode, sigurnosti, autonomije, heteroseksualnih odnosa, kao i deprivacija duhovnosti (Bošković i Bobić, 2022).

Takođe, veliki problem za osuđena lica koja kaznu izdržavaju u nekoj od penalnih ustanova predstavlja i odvojenost od porodice i društvene sredine na slobodi. Za vreme izdržavanja zatvorke kazne osuđena lica su podložna, pored uticaja formalnog sistema i uticaju neformalnog sistema. Činjenica je da u okviru osuđeničke zajednice imamo i veliki broj kriminoloških i penoloških povratnika pa je iz to razloga veoma moguća i pojava „kriminalne infekcije”. Veoma bitna stavka jesu i sredstva koja država izdvaja iz budžeta za finansiranje boravka osuđenih lica u penalnim ustanova. Iz napred navedenih razloga veoma je bitno što je u sistem izvršenja krivičnih sankcija uvedene i alternativne krivične sankcije kao vid kažnjavanja prestupnika.

Pojam i ciljevi alternativnih krivičnih sankcija

Alternativne sankcije predstavljaju mere kojima se otklanja mogućnost izricanja kazne zatvora s ciljem izbegavanja loših efekata i zatvora i zatvaranja, uz uslov da te mere izriče sud i da sud proceni da takve mere odgovaraju prirodi i težini dela, kao i ličnost učinio (Radoman, 2003). Pod alternativnim krivičnim sankcijama podrazumevaju se one sankcije koje su alternativa kazni lišenja slobode. Alternativne mere su karakteristika modernog evropskog krivičnog prava odnosno krajnji produkt tendencije o humanizovanju i izvršenju krivičnog prava. One vode prema izbegavanju zatvorske kazne, koja bi bila kratkotrajna i kontraproduktivna, u odnosu budućeg zakonitog ponašanja počinitelja. Po svojoj prirodi, alternativne mere omogućavaju kažnjavanje na slobodi, u socijalnoj sredini u kojoj počinitelj živi i radi, a njihov sadržaj čine posebne obaveze, ograničenja i zabrane (Lažetić-Bužarovska, 2006).

Alternativne sankcije, mogu imati veliki broj ciljeva, a osnovna ideja se sastoji u kontroli prestupnika izvršenjem sankcija, pod okriljem zajednice, kako bi se izbegle restrikcije sloboda u zatvorskim uslovima. U trenutku kada su nastale alternativne sankcije postojao je naglašen akcent na resocijalizaciji, sa prestupnikom u centru interesovanja krivičnog prava sistema. Neki od najznačajnijih ciljeva su usmereni na unapređenje odgovornosti prestupnika prema žrtvama kriminaliteta, lokalnoj zajednici i državi, povećanje primene mera restitucije, smanjenje troškova tretmana, kažnjavanja i nadzora prestupnika i unapređenje poverenja javnosti u institucije krivičnog sistema putem uključivanja šire javnosti u razvoj kaznenih rešenja koja se za određene kategorije prestupnika izvršavaju u okviru zajednice.

VRSTE ALTERNATIVNIH KRIVIČNIH SANKCIJA U KRIVIČNOM ZAKONODAVSTVU

U krivičnoj teoriji se alternativne mere i sankcije mogu podeliti na različite načine. Alternativne sankcije i mere se javljaju u više oblika kao: naknada imovinske štete ili poravnaje učinilac-žrtva, društveno-koristan rad, ambulanti socijalno-pedagoški tretman, mere pojačanog (elektronskog) nadzora na slobodi i kućni zatvor. Prema jednom mišljenju alternativne mere i sankcije se mogu podeliti na tri grupe (Mitrić, 2015):

- Prva grupa se tiče zatvorskih kazni, odnosno, zamena kao što je: kućni pritvor, polusloboda, vikend zatvaranje, radno angažovanje izvan zatvora, izvršenje kazne u nekoj nezatvorskoj instituciji i slično,
- Drugu grupu čine klasične nezatvorske kazne, odnosno, alternativne mere i sankcije kao što su: novčana kazna, zabrane različitog tipa, sloboda pod nadzorom, probacija ili zaštitni nadzor, društveno-koristan rad i slično,
- Treću grupu čine tzv. mere restorativne pravde kojima se izbegava ili odlaže izricanje ili izvršenje kazne, odlaganje izvršenja kazne i uslovna osuda, uslovni otpust i slično.

U alternativne krivične sankcije koje se mogu izreći punoletnim učiniočima, sa stanovišta krivičnog zakonodavstva Republike Srbije, spadaju:

- Kućni zatvor (kazna do godinu dana)
- Sudska mera zabrane napuštanja stana kao kućni pritvor (Kućni pritvor se najčešće određuje kao blaža mera od klasičnog pritvora, na početku krivičnog postupka ili nakon

ukidanja pritvora i predviđeno je da bude sa ili bez elektronskog nadzora odnosno nanogice)

- Rad u javnom interesu, pod uslovom da je
- društveno koristan rad,
- rad kojim se ne vređa ljudsko dostojanstvo i
- rad koji se ne vrši u cilju sticanja dobiti)
- Uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom
- Kazna oduzimanja vozačke dozvole
- Poravnanje učinioca i oštećenog

Kućni zatvor i sudska mera zabrane napuštanja stana kao kućni pritvor

Kućni zatvor i sudska mera zabrane napuštanja stana kao kućni pritvor, predstavljaju dva različita pravna instituta, koji se često mešaju i poistovećuju u javnosti.

Kada optuženo lice čeka prvostepenu ili pravosnažnu presudu pod merom zabrane napuštanja stana nije zapravo osuđen, nego je tim statusom obezbeđeno njegovo prisustvo za vreme trajanja krivičnog postupka, odnosno u vremenu pre donošenja presude, kojom se izriče kazna, što je jedna od preporuka Saveta Evrope (Bošković, 2002).

Kućni pritvor se najčešće određuje kao blaža mera od klasičnog pritvora, na početku krivičnog postupka ili nakon ukidanja pritvora i predviđeno je da bude sa ili bez elektronskog nadzora odnosno nanogice, uz pomoć koje se prati kretanje okrivljenog. Tu meru naši sudovi sve više koriste jer su nas poslednjih godina međunarodne institucije više puta kritikovale zbog predugog trajanja pritvora.

Zabrana napuštanja stana ili kućni pritvor je novina u našem krivičnoprocesnom sistemu. Sadržinski, ova mera se odnosi na zabranu okrivljenom da bez odobrenja napusti stan u kojem boravi i određivanje uslova pod kojim će boraviti u stanu.

Ova mera uvedena je u naše pravo kao alternativa pritvoru, koja je najteža mera koje se može izreći tokom postupka, te predviđanjem njene alternative poboljšava se položaj okrivljenog i omogućava humaniji način postizanja glavnog cilja navedenih mera - obezbeđivanja prisustva okrivljenog do okončanja krivičnog postupka.

Kućni zatvor, za razliku od pritvora, je vrsta sankcije, koja se izriče sudskom presudom. To je kazna koju prema odluci suda osuđeni može da izdržava u svom stanu ili kući. Prema Zakonu o izvršenju vanzavodskih sankcija i mera, kućni zatvor predstavlja zamenu za kaznu „klasičnog zatvora” i to kada sud dozvoli okrivljenom da kaznu do jedne godine zatvora izdržava u prostorijama u kojima stanuje.

Uprava za izvršenje krivičnih sankcija ima mišljenje da ovakav način izvršenja zatvorske kazne ima velikih prednosti, jer osuđenom daje mogućnost da ne naruši porodične odnose i ne bude „inficiran” kriminalnim ponašanjem, osuđeno lice ne trpi neizbežne deprivacije koje ga prate u penalnim ustanovama (deprivacija slobode, sigurnosti, autonomije heteroseksualni odnosa, duhovnosti...), a kućni zatvor ujedno predstavlja i veliku finansisku uštedu za državni budžet.

Da bi se obezbedila prisutnost lica na određenoj lokaciji tokom sprovođenja alternativnih krivičnih sankcija koristi se tzv. elektronska nanogica.

„Elektronska nanogica” je uređaj koji se stavlja na nogu osuđenika, a u stanu osobe nad kojom se vrši nadzor instalira se jedinica koja obaveštava centar za monitoring o prisustvu osobe ili o eventualnom prekršaju. Na ekranu komandnog centra, koji se nalazi u Upravi, u svakom trenutku prati se prisustvo osuđene osobe u prostorijama u kojima stanuje, odnosno da li ona poštuje odluku suda i važeći program postupanja. Ukoliko neko od osuđenih prekrši određene mere suda Uprava za izvršenje krivičnih sankcija o tome obaveštava sud koji u tom trenutku meru kućnog zatvora može da zameni i osuđenika uputi na dalje izdržavanje kazne u zatvor.

Prema procenama elektronska nanogica državnom budžetu uštedi 8,76 miliona evra godišnje, u skladu sa podacima da svaka osoba koja se nalazi u zatvoru kao osuđenik ili pritvorenik košta državu oko 15 evra dnevno.

Rad u javnom interesu

Rad u javnom interesu je tipična alternativna krivična sankcija i najpopularnija kazna među osuđenima u svetu, ali u našoj zemlji još uvek nije u potpunosti zaživeo. Propisivanje i primena ove kazne u skladu su sa savremenim tendencijama, da se izbegne lišavanje slobode učinioca lakših krivičnih dela i primena kratkih kazni zatvora (Pravilnik o izvršenju kazne rada u javnom interesu, 2008).

Krivični zakonik Republike Srbije iz 2006 i Zakon o izvršenju krivičnih sankcija predičali su samo dve alternativne sankcije: kaznu rada u javnom interesu i uslovnu osudu sa zaštitnim nadzorom. Kazna u javnom interesu podrazumeva besplatan društveno koristan rad, koji ne služi sticanju dobiti, sa ciljem da suđeni razvije odgovorniji odnos prema društvu i posledicama svojih postupaka. Uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom, podrazumeva praćenje ponašanja osuđenog na slobodi dok traje vreme proveravanja uz pružanje neophodne pomoći i zaštite radi ostvarenja svrhe ove sankcije.

Kazna rada u javnom interesu predstavlja pokušaj da se lice, koje je osuđeno za lakše krivično delo, a za koje se smatra da se uticaj na njega može izvršiti i van zatvora, „izvede” u lokalnu zajednicu. Uglavnom se radi o licima koja su prvi put osuđena i to za krivično delo za koje je zapređena kazna zatvora do tri godine. Rad u javnom interesu u Srbiji se može izreći samo kao glavna kazna, ali se time ne menjanjen osnovni smisao, a to je da bude alternativa kazni lišenja slobode.

Izricanjem kazne rada u javnom interesu u većem broju, smanjio bi se broj uslovnih osuda, a njihov efekat bi trebao da premaši onaj koji se postiže uslovnom osudom (Bojović, 2008).

Uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom

Članom 71 KZ predviđena je mogućnost izricanja uslovne osude sa zaštitnim nadzorom, dakle, jednog posebnog modaliteta uslovne osude, u kom slučaju sud odlučuje da se lice kome je izrečena uslovna osuda stavi pod zaštitni nadzor za određeno vreme u toku vremena proveravanja. Uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom, je spoj elemenata kontinentalnog i anglosaksonskog tipa uslovne osude. U osnovnom obliku uslovne osude odnos prema osuđenom je pasivan i statički. Kroz zaštitni nadzor preduzimaju se aktivne radnje, kojima se osuđenom pruža pomoć i zaštita, a istovremeno se nad njim obavlja nadzor sa ciljem da ne učini novo krivično delo.

Sud pri izboru obaveza koje osuđeni treba da ispunjava u okviru zaštitnog nadzora i određivanja njihovog trajanja, uzima u obzir okolnosti koje se odnose na ličnost učinioca kao što su npr. njegove godine, zdravstveno stanje, sklonosti, navike, pobude iz kojih je izvršio krivično delo, držanje posle krivičnog dela, raniji život, lične i porodične prilike, uslove zaispunjenje naloženih obaveza i slično. Sud može da naloži uslovno osuđenom jednu ili više propisanih obaveza. Po prirodi stvari, uvek bi morala da se odredi obaveza osuđenog da se javlja organu nadležnom za vršenje zaštitnog nadzora u rokovima koje taj organ odredi, jer se bez toga ne može zamisliti zaštitni nadzor. Sud će takođe, da naloži još neku od preostalih devet propisanih obaveza. Ukoliko je sud u mogućnosti da izvrši konkretizaciju pojedinih obaveza, to treba i da učini, ali u nekim slučajevima to neće biti moguće da se uradi u momentu donošenja odluke, pa to čini naknadno poverenik. Osim dužine zaštitnog nadzora, sud određuje i vreme proveravanja osuđenog.

U zavisnosti od odluke suda, ove dve odluke mogu da imaju isto trajanje, a moguće je i da nadzor traje kraće od proveravanja. Sud može skratiti ili ukinuti zaštitni nadzor ako utvrdi da je ispunjena njegova svrha, bez obzira što i dalje traje vreme proveravanja. Takođe, sud može da ukine i određene obaveze osuđenog i može pojedine obaveze da zameni nekim drugim. U slučaju da uslovno osuđeni ne ispunjava naložene obaveze, sud ga može opomenuti, naloženu obavezu zameniti drugom, produžiti trajanje obaveze ili opozvati uslovnu osudu (Pravilnik o izvršenju uslovne osude sa zaštitnim nadzorom, 2008).

Pored navedenih alternativnih krivičnih sankcija u krivičnom zakonodavstvu Republike Srbije primenjuju se i kazna oduzimanja vozačke dozvole i poravnanje učinioca i oštećenog. Smisao navedenih alternativnih krivičnih sankcija jeste ustupak osuđenom da kaznu izdržava u krugu porodice i na slobodi, a ne u penalnim ustanovama koje mogu imati negativni efekat na osuđeno lice.

Ekonomski efekti uvođenja alternativnih sankcija

Osuđena lica za vreme izdržavanja kazne zatvora u penalnoj ustanovi, na osnovu osnovnih prava na čovečno postupanje, imaju pravo na adekvatan smestaj, pravo na ishranu, pravo na rublje i obuću (u KP zavodima), pravo na naknadu za vreme radnog angažovanja, pravo na pravnu pomoć, pravo na zdravstvenu zaštitu i sva druga prava propisana Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija. Da bi se sva navedena prava ostvarila neophodna su značajna materijalna sredstva koja država mora da izdvoji iz budžeta i usmeri ih na standard i zadovoljenje zagarantovanih potreba osuđenih lica.

Uvođenjem u Krivični zakonik alternativno izvršenje kazne prestupnika u velikoj meri se smanjuju troškovi izvršenja krivične sankcije jer osuđeno lice kaznu izdržava na adresi gde boravi, u krugu svoje porodice. Izvršenje krivične sankcije u takvim uslovima eliminišu se svakodnevni troškovi koje bi ustanova imala da lice boravi u njoj gde pre svega spade ishrana osuđenika, njegovo lečenje, troškovi transporta iz ustanove po raznim osnovama, korišćenje tople vode, posteljina koju osuđeno lice mora da ima, rad službenika u procesu obezbeđenja i resocijalizacije i sve druge svakodnevne aktivnosti prilikom izdržavanja kazne u penalnim uslovima. Na osnovu analize troškova boravka u penalnoj ustanovi došlo se do podatka da za jedan dan boravka u penalnoj ustanovi za svako lice država iz budžeta mora da izdvoji u proseku oko 15 eura. Statistički podaci govore da je finansijska ušteda u proseku na godišnjem nivou oko 8 miliona evra ako se primenjuju alternativne sankcije za osuđena i pritvorena lica. Ako se uzme u obzir da su alternativne krivične sankcije dobile na značaju i da veliki broj sudova se opredeljuje za ovaj vid sankcija, poštujući pozitivne zakonske propise, onda je sasvim jasno da se doslednom primenom alternativnih krivičnih sankcija šteti državni budžet, a ta sredstva mogu se iskoristiti u druge svrhe.

Pozitivni efekti efikasnog sprovođenja alternativnih sankcija

Pod alternativnim krivičnim sankcijama podrazumevaju se samo one sankcije koje se sprovode pod okriljem društvene zajednice, a čija je primena zasnovana na pretpostavci da se ciljevi kažnjavanja u velikoj meri mogu postići i bez kazne zatvora ili novčane kazne. Primena alternativnih krivičnih sankcija, mera i postupaka vodi smanjenju zatvorske populacije, čime se postavlja osnov za adekvatniji tretman lica koja se nalaze u zavodima za izvršenje kazne zatvora i ujedno se osiguravapoštovanje njihovih prava (Bobić, 2012).

Na osnovu podataka Ministarstva pravde, Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, Odeljenja za tretman i alternativne sankcije, u pozitivne efekte alternativnih krivičnih sankcija pre svega spadaju:

- izbegavaju se negativni efekti zatvaranja (odvajanje od porodice, prekid školovanja, gubitak posla, negativan uticaj zatvorenika i drugo.)
- društvenoj zajednici se daje aktivnija uloga u krivično-pravnom sistemu
- društvena zajednica dobija neposrednu korist u vidu besplatnog rada osuđenih
- efikasno i javno se sprovodi reintegracija osuđenih u društvo
- stvaraju se uslovi za otklanjanje ili ublažavanje štete pričinjene žrtvi krivičnog dela ili njeno izmirenje sa osuđenim
- smanjuje se društvena stigmatizacija osuđenika
- smanjuje se zatvorska populacija što za posledicu ima manje troškove i izdvajanja društvene zajednice.

ZAKLJUČCI

Tokom boravka u penalnoj ustanovi osuđeno lice trpi niz deprivacija od kojih su najviše izražene deprivacije slobode, sigurnosti, autonomije, heteroseksualnih odnosa, kao i deprivacija duhovnosti. Takođe, veoma bitna stavka jesu i materijalna sredstva koja država izdvaja iz budžeta za finansiranje boravka osuđenih lica u penalnim ustanova. Iz napred navedenih razloga veoma je bitno što su u sistem izvršenja krivičnih sankcija uvedene i alternativne krivične sankcije kao vid kažnjavanja prestupnika. U alternativne krivične sankcije spadaju: kućni zatvor (*kazna do godinu dana*), sudska mera zabrane napuštanja stana kao kućni pritvor, rad u javnom interesu, pod uslovom da je: a) društveno koristan rad, b) rad kojim se ne vređa ljudsko dostojanstvo i c) rad koji

se ne vrši u cilju sticanja dobiti), uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom, kazna oduzimanja vozačke dozvole i poravnaje učinioca i oštećenog.

Uvođenjem alternativnih krivičnih sankcija u krivično zakonodavstvo Republike Srbije eliminišu se svakodnevni materijalni troškovi koje bi ustanova imala da lice boravi u njoj. U te troškove pre svega spadaju ishrana osuđenika, njegovo lečenje, troškovi transporta iz ustanove po raznim osnovama, korištenje tople vode, posteljina i rublje koju osuđeno lice mora da ima, rad službenika u procesu obezbeđenja i resocijalizacije i sve druge svakodnevne aktivnosti prilikom izdržavanja kazne u penalnim uslovima.

Ako se uzme u obzir da su alternativne krivične sankcije dobile na značaju i da veliki broj sudova se opredeljuje za ovaj vid sankcija, poštujući pozitivne zakonske propise, onda je sasvim jasno da se doslednom primenom alternativnih krivičnih u velikoj meri donesi ušteda državnom budžetu.

LITERATURA

- Bobic, A. (2010). *Socijalni i lični faktori upravljanja promenama u sferi tretmana osuđenika*. Doktorska disertacija. Univerzitet u Banjoj Luci, Pravni fakultet, Banja Luka, BiH.
- Bobic, A. (2012). *Društvene promene i zatvorska zajednica*. Panos, Matica srpska, Novi Sad, Srbija.
- Bojović, O. (2008). Rad u javnom interesu. *Bilten sudske prakse Okružnog suda u Kraljevu*, 1, Kraljevo, Srbija.
- Bošković, M. (2002). *Penologija*. Univerzitet u Novom Sadu, Pravni fakultet u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija.
- Bošković, M. i Bobić, A. (2022). *Kriminologija sa penologijom*. Nezavisni univerzitet Banja Luka, Banja Luka, BiH.
- Lazetić-Bužarovska, G. (2006). Alternativne mere u makedonskom kaznenom pravu. *Pravni život*, 9, Beograd, Srbija.
- Mitrić, V. (2013). *Alternativne sankcije u krivičnom pravu*. Magistarski rad. Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, Srbija.
- Pravilnik o izvršenju kazne rada u javnom interesu, Službeni glasnik RS, 20/2008.
- Pravilnik o izvršenju uslovne osude sa zaštitnim nadzorom, Službeni glasnik RS, 20/2008.
- Radoman, M. (2003). *Penologija i sistem izvršenja krivičnih sankcija*. Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija.

APPLICATION OF ALTERNATIVE CRIMINAL SANCTIONS IN THE SYSTEM OF ENFORCEMENT OF CRIMINAL SANCTIONS OF THE REPUBLIC OF SERBIA

Aco Bobić¹, Drazen Erkić¹, Niko Sjerić²

¹College of Service Business, Sokolac, Cara Lazara bb, 71350 East Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

²Ministry of Justice of Republic of Srpska, Penitentiary Bijeljina, Miloša Obilića 51, 76300 Bijeljina, Bosnia and Herzegovina, acobbc@gmail.com

ABSTRACT

Alternative criminal sanctions enable the punishment of offenders and the execution of a sentence of liberty in the social environment in which the perpetrator lives and works, and their content constitutes special obligations, restrictions and prohibitions. Alternative criminal sanctions include penalties in the public interest, a home prison, and a court order banning the abandonment of an apartment as a house arrest, an electronic bracelet, a suspended sentence with protective control. The aim of this paper is to point out from a scientific and practical point of view the positive effects of the introduction of alternative criminal sanctions in the legislative system, as well as their possible shortcomings. The introduction of an alternative enforcement of a sentence of offenders greatly reduces the costs of executing a criminal sanction because the convicted person is serving the sentence at the address where he / she is staying in the family circle. Execution of a criminal sanction under such conditions eliminates the daily expenses that the institution would have if the person resides in it, where it primarily falls on the convict's diet, his treatment, the costs of transport from the institution on various grounds, the use of hot water, bedding and linen that the convicted person must have, the work of civil servants in the process of security and resocialization, and all other daily activities when serving the sentence in penal conditions. This type of execution of sentences creates great economic savings in the state budget. The application of alternative criminal sanctions separates primary offenders from penological and criminological returnees, which prevents "criminal infection" and recurrence.

Keywords: offenders, punishment, criminal sanctions, alternative sanctions, execution.